

บทสรุปโครงการ

โครงการจัดทำสื่อวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแบบโบราณ สำหรับศูนย์
วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

หน่วยงาน รับผิดชอบ	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	งบประมาณ โครงการ	150,000 บาท (ปี งบประมาณ 2569)
ผู้รับผิดชอบ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษฎากร เชื้อมกลาง และ อาจารย์กฤษณ์ ปีตาทะสังข์		

1. ความสำคัญและที่มาโครงการ

"เครื่องเคลือบบุรีรัมย์" เป็นมรดกทางอารยธรรมโบราณของอีสานใต้ที่มีอายุยาวนานกว่า 800–1,200 ปี โดยมีการค้นพบแหล่งเตาเผากระจายตัวหนาแน่นในเขตอำเภอบ้านกรวดมากกว่า 200 เตา ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาขั้นสูง เอกลักษณ์ และสุนทรียภาพเฉพาะตัว โครงการนี้จึงมุ่งนำองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เซรามิกส์และเทคโนโลยีดิจิทัลปัจจุบัน มาถอดบทเรียน แปรรูปข้อมูล และสร้างสรรค์ "สื่อวัฒนธรรม" เพื่อพัฒนาพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ ณ ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และขยายผลสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2. กระบวนการดำเนินงาน (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)

1. ต้นน้ำ (ศึกษา & รวบรวม)

- ศึกษารวบรวมเอกสารและข้อมูลอ้างอิงเฉพาะทางด้านเครื่องเคลือบโบราณ
- จัดเวทีระดมสมองและสัมมนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกับนักวิชาการ นักสะสม และผู้รู้ในชุมชน 2 ครั้ง (50 คน)
- สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาองค์ความรู้ 1 เครือข่าย

2. กลางน้ำ (วิเคราะห์ & แปลรูป)

- วิเคราะห์เชิงลึกด้านรูปแบบ ลวดลาย และเทคนิคของเครื่องเคลือบโบราณตามเกณฑ์
- จัดกิจกรรม Workshop ถอดบทเรียนเพื่อย่อยเนื้อหาเชิงวิชาการให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน
- วางแนวทางการออกแบบสื่อ นวัตกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพบุคลากรและชุมชนในพื้นที่

3. ปลายน้ำ (ระบบ & ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม)

- จัดระบบฐานข้อมูล คลังเอกสาร และจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล
- ผลิตสื่อ นวัตกรรมสร้างสรรค์ 1 สื่อ (วิดีโอสาริต, ไลน์ นวัตกรรม, สติกเกอร์ QR Code)
- จัดทำโมเดล
ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาโบราณจำลองสูตรดั้งเดิม

กิจกรรม ตื่นน้ำ

(ศึกษา & รวบรวม)

จัดเวที – สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ณ ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กิจกรรม ตื่นน้ำ

(ศึกษา & รวบรวม)

จัดเวที – สัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ณ พิพิธภัณฑ์อำเภอบ้านกรวด โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร

กิจกรรม กลางน้ำ

วิเคราะห์ข้อมูลของรูปแบบและลวดลายเครื่องเคลือบดินเผาโบราณ
ในแต่ละประเภทตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์

อัตลักษณ์เครื่องเคลือบดินเผาโบราณบุรีรัมย์

ภาพร่างรูปทรงและลายตกแต่งที่นำมาเสนอ

Large Jars and Vases.

Specific Unique Forms.

Zoological and Unique Appliqués.

Motif Library.

รูปทรงย่อย (Key Forms)

ขวดขนาดเล็ก (Small Jar/Vial)

ชามขนาดเล็ก (Small Bowl)

กระปุกมีฝาปิด (Lidded Pot)

ลายตกแต่ง (Ornamental Motifs)

ลายขีดขนาน (Incised Parallel Lines)

ลายขีดเส้นเฉียง (Hatched Linework)

ลายคลื่นขอบปาก (Lip Wave Motif)

ผิวสัมผัสพื้นผิว (Surface Texture)

ผิวเคลือบเรียบ (Smooth Glaze)

ผิวขรุขระด้าน (Rough Matte)

อัตลักษณ์เครื่องเคลือบดินเผาโบราณบ้านกรวด: รูปทรงและลายตกแต่ง (Identify of Ancient Ban Kruat Ceramics: Form and Motifs)

รูปทรงย่อย (Detailed Forms)

ขวดรูปสัตว์ (Bird-shaped Vessel)

ถ้วยมีฝาปิด (Lidded Bowl)

โถขนาดเล็ก/กระปุก (Small Jars)

พาน (Patera)

ลายตกแต่งเฉพาะ (Specific Decorative Motifs)

ลายเส้นริ้วขนาน (Parallel Ribbed Bands)

ลายขีดขนาน (Parallel Ribbed Bands)

ลายขีดเส้นเฉียง (Hatched Patterns)

ลายเกล็ดหอย (Scale Spirals)

เทคนิคผิวเคลือบและขูดขีด (Glaze and Texturing Techniques)

กิจกรรม ปลายน้ำ

จัดระบบของข้อมูลและสรุปผล จัดทำจัดทำสื่อนวัตกรรมการสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแบบโบราณ
สำหรับศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กิจกรรม ปลายน้ำ (ผลิตนวัตกรรมเครื่องปั้นดินเผาโบราณ)

กิจกรรม ปลายน้ำ

จัดระบบของข้อมูลและสรุปผล
จัดทำจัดทำสื่อนวัตกรรมการสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแบบโบราณ
สำหรับศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดการความเสี่ยง

- **ข้อจำกัดและความเสี่ยง:** ข้อมูลประวัติศาสตร์มีความหลากหลายและกระจายอยู่ตามแหล่งเตาจำนวนมาก ประกอบกับเจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมและชุมชนในพื้นที่ขาดทักษะและประสบการณ์ตรงในกระบวนการผลิตเซรามิกส์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความกังวลในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการสื่อดิจิทัลในระยะยาว
- **แนวทางแก้ไข:** กำหนดกรอบเนื้อหาในการระดมสมองให้ชัดเจน มุ่งเน้นการย่อยองค์ความรู้เชิงเทคนิคผ่านคู่มือง่าย ๆ และเลือกกระบวนการถ่ายทอดรวมถึงการผลิตสื่อรูปแบบ "**นวัตกรรมที่เข้าถึงง่าย**" (สแกน QR Code และวิดีโอสั้น) พร้อมจัดอบรมการใช้งานสื่อแก่เจ้าหน้าที่เพื่อส่งต่อการดูแลได้อย่างยั่งยืน

4. คุณประโยชน์และการนำไปใช้ประโยชน์ในมิติต่าง ๆ

ด้านการศึกษา

เป็นคลังข้อมูลดิจิทัล
และแหล่งเรียนรู้ที่
ทันสมัย บริการแก่นักเรียน นักศึกษา
คณาจารย์ และนักวิจัยในการศึกษา
ต่อยอดได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

ด้านสังคม & วัฒนธรรม

อนุรักษ์สืบสาน
ภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย ปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น
เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในรากเหง้า
อารยธรรมและมรดกทางวัฒนธรรม

ด้านเศรษฐกิจ (Soft Power)

ต่อยอดสูตรดินและน้ำเคลือบโบราณเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์
จำลองและของที่ระลึกจำหน่ายในศูนย์วัฒนธรรม สร้างรายได้หมุนเวียนสู่ชุมชน

ด้านกายภาพ & สิ่งแวดล้อม

นำผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์และโมเดลจำลองมาประดับตกแต่งพื้นที่
นิทรรศการและอาคารสถานที่ ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไป

หน่วยงาน: คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มรภ.บุรีรัมย์
ผู้รับผิดชอบ: ผศ.กฤษดากร เชื้อมงคล / อ.กฤษณ์ ปีตา
กะสังข์
งบประมาณ: 150,000 บาท

ความสำคัญและที่มาของโครงการ

"เครื่องเคลือบบุรีรัมย์" เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและอารยธรรมโบราณของอีสานใต้ที่มีอายุยาวนานกว่า 800-1,200 ปี โดยมีการค้นพบแหล่งเตาเผากระจายตัวหนาแน่นในเขตอำเภอบ้านกรวดมากกว่า 200 เตา ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาขั้นสูง เอกลักษณ์ และสุนทรียภาพเฉพาะตัว โครงการนี้จึงมุ่งประสานความร่วมมือและนำองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เชรามิกมาร่วมถอดบทเรียน แปรูปข้อมูล และสร้างสรรค์ "สื่อวัฒนธรรม" เพื่อพัฒนาพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ ณ ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และขยายผลสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

1. ต้นน้ำ (ศึกษา & รวบรวม)

- ศึกษารวบรวมเอกสารวิชาการและข้อมูลอ้างอิงเฉพาะทางเครื่องเคลือบโบราณ
- จัดเวทีระดมสมองและสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับนักวิชาการและผู้รู้ 2 ครั้ง (50 คน)
- สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาองค์ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ 1 เครือข่าย

2. กลางน้ำ (วิเคราะห์ & แปรรูป)

- วิเคราะห์เชิงลึกด้านรูปแบบ ลวดลาย และเทคนิคการเคลือบของเครื่องเคลือบตามเกณฑ์
- จัด Workshop ถอดบทเรียนเพื่อปรับปรุงองค์ความรู้ทางเทคนิคให้เข้าใจง่าย
- วางแนวทางการออกแบบสื่อวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพชุมชนและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่

3. ปลายน้ำ (จัดการ & ผลิตราย)

- จัดระบบฐานข้อมูล คลังเอกสาร และจัดทำเป็นคลังข้อมูลดิจิทัล
- ผลิตสื่อวัฒนธรรมสร้างสรรค์ 1 สื่อ (วิดีโอสารคดีกระบวนการผลิต, ป้ายไวนิล, และสติ๊กเกอร์ QR Code)
- สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาโบราณจำลอง โดยปรับสูตรเนื้อดินและน้ำเคลือบแบบดั้งเดิม

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดการความเสี่ยง

- ข้อจำกัดและอุปสรรค:** ข้อมูลประวัติศาสตร์มีความหลากหลายและกระจัดกระจาย อีกทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมและชุมชนในพื้นที่ไม่มีประสบการณ์ตรงในการผลิตเซรามิกส์ ซึ่งส่งผลให้เกิดความกังวลในกระบวนการทำงาน
- แนวทางแก้ไข:** กำหนดกรอบการระดมสมองให้ชัดเจน ย่อยองค์ความรู้เชิงเทคนิคผ่านคู่มือง่ายๆ และเน้นสร้างสื่อวัฒนธรรมที่เข้าถึงง่าย เช่น สแกน QR Code และวิดีโอสั้น พร้อมจัดอบรมการใช้งานสื่อให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล

คุณประโยชน์และการนำไปใช้ประโยชน์ 4 มิติ

ด้านการศึกษา

เป็นแหล่งเรียนรู้และคลังข้อมูลดิจิทัลที่ทันสมัย บริการแก่ผู้เรียนและนักวิจัยให้เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว

ด้านสังคม & วัฒนธรรม

ช่วยอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย ปลุกจิตสำนึกให้ท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าอารยธรรม

ด้านเศรษฐกิจ (Soft Power)

ต่อยอดผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาโบราณจำลองเป็นของที่ระลึกจำหน่ายในศูนย์ เพื่อสร้างรายได้เสริมในอนาคต

ด้านสิ่งแวดล้อม & กายภาพ

นำผลิตภัณฑ์จำลองที่สร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ประดับตกแต่งพื้นที่จัดแสดง และอาคารสถานที่ภายในมหาวิทยาลัยให้สวยงาม